

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1635. usque ad annum 1643

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1779

VD18 9011888X

§. 5. Caroli Lotharingæ Ducis fata circa sui matrimonii valorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67406)

Sæc. XVII.
A. C. 1641.

§. V.

*Caroli Lotharingiæ Ducis fata circa
sui matrimonii valorem.*

Hoc item anno Carolus IV. Lotharingiæ Dux relictis Austriacorum Hispanorumque partibus, quibus hactenus immota fide inhæserat, Gallis accessit, ac die vigesima nona Martii Parisiis cum Richelio Cardinale, qui Regis vices obibat, foedus iniit, vi cuius, excepta Metropoli Nanzeio & Comitatu Claremontano Lotharingiam recuperaret, rejectis tamen Austriacorum partibus copias suas Regiis associaret. Has conditiones, sicut Cantacruiciæ Ducissæ sollicitationibus acceptabat, ita ejusdem mulieris importunitate paulopost respuebat: Hujus vero subitanæ mutationis causam, narrationemque ab ovo accersam, & ad mala, quam verissime fas erit, perducam. Sic autem ea res, quemadmodum subjiciam, habet.

Jam anno Christi millesimo sexcentesimo vigesimo primo Carolus Lotharingiæ Dux cum Nicolina Henrici Ducis Filia matrimonium iniit, postquam vero decimo tertio post anno Bisantium secesserat, Beatricem de Cusanca postea *Cantacruciam Principem* dictam

distam deperire cæpit, eamque sibi in *Sæc. XVII.*
uxorem dari, ab ejus Matre petiit. *A. C. 1641.*
Obstitit quidem prius matrimonium
cum Nicolina initum, Dux tamen il-
lud omnino nullum esse reposuit, eo-
quod sine mutuo utriusque partis con-
sensu contractum, Patrisque sui minis
extortum fuisset. Interea vero tempo-
ris, quo Carolus Cæsari suppetias la-
turus, in Germaniam contenderat, pro-
curante Phalzburgia Principe Eugenius
Cantæ-Crucis Princeps Beatricem du-
xit, quo tamen paulopost peste extin-
cto, Carolus serio de priori suo matri-
monio irritando cogitavit. Non deerant,
qui suam Theologiam Principum votis
accommodare assueti, Ducem in suo
proposito firmarent, atque inter eos
præcipue Pater Desiderius Chemino-
tus Jesuita, qui Beatrici, ejusque Ma-
tri a confessionibus erat, edito libro pro-
pugnabat, quod ad alias nuptias tran-
sire, Carolo Duci integrum esset. Alii
vero Viri eruditi connubium Ducis cum
Nicolina contractum omnino validum,
legitimumque esse decidebant: ipse e-
tiam summus Pontifex Ducem ad ser-
vandam legitimæ uxori fidem gravibus
oppido verbis & rationibus urgebat:
nihilominus Carolus Dux Bisantii Men-
se Aprili anno Salutis nostræ millesimo
sexcentesimo trigesimo septimo cum
Bea-

Sæc. XVII. Beatrice connubio junctus est, assistentibus testibus, & Vicario Ecclesiæ ad S. Petrum. Anno sequenti Dux Patrem Cheminotum, quem sibi a confessionibus selegerat, Romam decrevit, ut suum cum Nicolina matrimonium irritum declarari, a summo Pontifice impetraret: Numerabat hic idem Jesuita Romæ duodecim Societatis suæ Theologos, qui ejus opinioni suffragantes, libertatis mutuique consensus defectum exaggerarent, quinimo scriptis divulgarent, Nicolinam a Lechanteo Henrici Ducis Eleemosynario, qui ob Magiæ crimen combustus esset, fuisse Baptistam, proin Nicolinam nec Christianam, nec legitime desponsatam esse: Ita nempe adulandi servitus non raro sanæ rationis veritatisque depravationem inducit. Hæc dum interea Romæ & Bisantii ultro citroque circa Ducis matrimonium agebantur, Carolus concepta contra Viennensem aulam indignatione literas querelis plenas exarabat, quibus interceptis Richelius Cardinalis totus in eo erat, ut Ducem ab Austriacis Hispanisque partibus abstractum Galliarum Regis obsequio ac servituti manciparet. Hanc in rem præter amplas pollicitationes Beatrici quoque insinuari curabat, quod si Ducem ad Gallorum studia pertraheret, Franciæ Rex

Rex pro irritando Nicolinae matrimo- Sæc. XVII.
 nio validam impensurus esset operam: A. C. 1641.
 insuper Richelius, ut Beatricem eo
 certius in casses suas duceret, Regi au-
 ctor extitit, ut sese erga Nicolinam re-
 missius ac unquam gereret, eamque va-
 riis molestiis eo adigeret, ut ipsa ex
 Galliis in Hispaniam secedere quære-
 ret. Enimvero subditorum calamita-
 tes & gemitus, adversa belli fortuna,
 ditiones suas recuperandi, & connubii
 sui dissolvendi spes haud parum Caroli
 animum ad expetendam Regis Galli
 amicitiam impellebat: His accessit in-
 dignatio in Hispanos concepta, eo quod
 Cardinalis Infans, necnon Mechlinien-
 sis Archiepiscopus Carolum interminata
 etiam anathematis pœna ad repudian-
 dam Beatricem tam potenter urgerent,
 ut spondere cogeretur, quod Papæ mo-
 mitis obtemperare, atque ab eodem
 Pontifice tres Judices, scilicet Meten-
 sem, Tullensem & Verdunensem Epi-
 scopos petere, interim vero Beatricem
 in quamdam Catholicam Helvetiorum
 urbem transmittere vellet. Verebatur
 etiam, ne, si diutius Gallici Regis pa-
 trocinio destitutus remaneret, Nicolai
 Francisci Fratris sui proles pro legiti-
 mis hæredibus, Beatricis vero Filii
 pro spuris a Gallis haberentur: Ab-
 sterrebat tamen e contrario Carolum
Hist. Eccles. Tom. LX. Gg con-

Sæc. XVII. A. C. 1641. concepta erga Richelium averfio, & fimulatæ amicitia, indeque orituræ fervitudinis formido: Tandem inter tot arcta, & bivia prehensum Ducem Beatrix aliunde molestiarum pertæsa eo impulit, ut unacum illa nonnisi regis liberi transitus literis munitus, die septima Martii hoc anno Parisios veniret; spe concepta, quod evoluta jam depositi tempore saltem Nanceium, & Barensem Ducatum recuperaturus esset. Verum se delusum mox senserat Carolus, postquam non modo Rex Beatricem pro Ducissa haberi, aut quicquam in Nicolina præjudicium agi prohibuerat, sed insuper Richelius Cardinalis eidem insinuabat, „quod Rex Lotharingicas ditiones utpote jure belli „partas, & præcipue Barensem Ducatum ob feloniam crimen retinere posset, „sique Dux reluctari cogitaret, facili „negotio ad officium redigi valeret: „de cetero circa novum cum Beatrice „matrimonium Rex declararet, hoc „negotium nihil ad se pertinere, tota „caussa jamjam ad Pontificem devoluta. Fremuit equidem Carolus Dux, pejora tamen veritus a suis hostibus, quorum sese improvidus traderat, reconciliationis articulos a Richelio pro suo arbitrio propositos non modo chirographo suo, sed & juramento

mento firmavit, prout supra memora-
 vimus. Vix Barium reversus, die vi-
 gesima octava Aprilis, advocatis testi-
 bus, & Tabellariis palam profitebatur,
 quod duntaxat vitam, libertatemque
 servandi studio adactus tam foederi,
 quam secretis articulis sibi a Richelio
 obtrufis subscripsisset. Præterea nun-
 tium ad Cardinalem Richelium able-
 gabat, qui eidem significaret, quod
 Dux nequaquam foedus violandi, sed
 paratam captivitatem effugiendi animo
 secessisset, cum ex literis, quas Hal-
 liera Nanceiensis Gubernatoris conjux
 ad Angelicam Congregationis Religio-
 sæ Præfectam dedisset, perspexerit,
 quod Richelius illum custodiæ tradere
 machinaretur: Exacerbatum Ducis a-
 nimum acrius inflammabat Beatrix,
 quæ Duci liberius exprobrabat, quod ini-
 to foedere eam omni injuriarum genere
 afficiendam Gallis exposuisset, ipse ve-
 ro Dux in opprobrium Domus suæ in
 Gallorum mancipium degenerasset. His
 objurgationibus permotus Dux, rursus
 rupto foedere, sese totum Austriacis
 addixit. Hinc vero Regis Francici
 jussu, Grancæus, & Hallierius Mare-
 scalli arma Lotharingis intulere, in-
 fausto tamen Gallis successu; Carolus
 enim profligato Hallerio Mottam urbem
 non sine magna Gallorum clade recu-
 pera-

sæc. XVII.
 A. C. 1641.

Sæc. XVII. perabat: Tum vero Richelius vindictam
 A. C. 1641. suam haud acrius exerere poterat,
 quam ut Nicolinam, necnon Franciscum Ducis Fratrem continuis stimulis incitaret, quatenus matrimonium Carolum inter & Beatricem nullum Romæ declarari urgerent. Tam exiguae molis id erat negotium, ut Urbanus VIII. aliunde de petitionis æquitate convictus, die vigesima tertia Aprilis anno sequenti Carolum diris devoveret, ni illico Beatricem dimitteret. Adversus hanc Pontificis sententiam præcipuus inter illos Advocatos, qui Ducis causæ patrocinebantur, reclamabat, simulque a Papa male edocto ad melius edocendum provocabat. Carolus vero, ut factæ provocationi insistere posset, ab anathematis sibi per Mechliniensem Archiepiscopum denunciati vinculo prius solvi petiit, obtinuitque, ea lege, ut thoro & domicilio sese a Beatrice separaret, primique matrimonii nullitatem testibus idoneis comprobata redderet: Conditionis difficultate absterritus Dux, Apostolico Bruxellensis Urbis Nuntio declarabat, quod iustitia sibi denegata, juxta Virorum probitate & doctrina insignium sententiam Beatricis consortio frui, absque Pontificis venia sibi integrum esset, eoquod ipsemet Jesuita Conjugi suæ, cui

cui a confessionibus erat, declarasset, Sæc. XVII.
 quod ipsa sine lethalis criminis labe, A. C. 1641.
 debitum conjugale petenti Duci dene-
 gare haud posset. Interim vero Lo-
 tharingicæ Domus Principes toti in eo
 erant, ut Beatricis matrimonium Sedis
 Apostolicæ iudicio nullum declarari,
 & Nicolinae de securo ad Ducem Ma-
 ritum suum reditu idonee caveri im-
 petrarent. Nec ad utrumque difficil-
 em sese exhibuit Dux, qui Vincentium,
 quem a secretis habuit, ad Nicolinam
 decrevit, ut eidem significaret, se ad
 nuptias cum Beatrice transiisse, eo-
 quod ipsa non modo in primum matri-
 monium non consensisset, sed etiam
 plures Viros fide dignos, qui ejus dis-
 sensum declararent, ablegasset. Id ve-
 ro constanter pernegante Nicolina, Ca-
 rolus se falso rumore deceptum agno-
 scens declarabat, quod eam denuo in
 conjugem suum recipere ac permittere
 velit, ut primum matrimonium Rotæ
 Romanæ iudicio validum fuisse deci-
 deretur, dummodo ipsa innovato mu-
 tuo consensu statim ante pronuntiatam
 sententiam ex Franciæ Aula Duci in-
 sensa excederet. Renuit tamen Nico-
 lina novum adhibere consensum, ne
 unquam de matrimonii sui valore du-
 bitasse videretur: pollicebatur autem,
 quod Galliarum Rege ultro annuente
 Gg 3 post

Sæc. XVII. post Sedis Apostolicæ iudicium ad Ma-
A. C. 1641. ritum suum reversura sit. Die tertia
 Maij anno hujus sæculi quadragesimo
 septimo Lotharingici Principes habito
 conventu concludere, rogandum esse
 Carolum, ut Sanctitatis suæ iudicio
 stare, & Franciæ Reginæ, necnon
 Aurelianensis Ducissæ arbitrio securi
 reditus conditiones permittere velit,
 ita tamen, ut consensus tam in matrimo-
 nii firmitatem, quam in conditionum
 acceptationem per Nuntium Apostolicum
 Romam ad summum Pontificem remit-
 teretur: Ipsa etiam Nicolina coram
 præfato Nuntio die vigesima sexta Maij
 testabatur, quod non nisi post latam
 summi Pontificis sententiam coram Re-
 gina, suo Marito, & Aurelianensi Du-
 cissa declarare velit, qualiter de sua
 securitate sibi cautum esse peteret. Has
 quidem conditiones acceptabat Caro-
 lus, qui tum Bruxellis agebat, quo-
 niam vero Nicolina Franciæ Regis pro-
 tectioni nuntium mittere, ac Parisiis
 excedere recusaret, insuper etiam sub
 idem tempus scriptum quoddam, quod
 Carolus libellum famosum, opprobriis
 calumniisque refertum appellabat, ty-
 pis vulgasset, hinc Carolus in rabiem
 actus Vincentio negotium dedit, ut re-
 scissis omnibus pro reconciliatione ge-
 stis declararet, quod Nicolina suis sub-
 terfu-

terfugiis clare testaretur, eam in con-^{Sæc. XVII.}
 nubium suum nunquam consensisse. A. C. 1641.
 Interim Innocentius X. Papa denuo Ca-
 roli nuptias cum Nicolina fuisse validas
 die decima quinta Januarii anno hujus
 sæculi quinquagesimo tertio pronun-
 tiabat, addito interdico, ne ultra cum
 Beatrice habitaret; anno sequenti au-
 tem die vigesima tertia Martii Rota
 Romana decidebat, quod connubium
 Ducis cum Beatrice omnino irritum ef-
 fet. Huic sententiæ eo libentius stabat
 Carolus, quo majorem aversionem con-
 tra Beatricem conceperat, ex quo il-
 lam Antverpiæ illicitis amoribus in-
 dulsisse comperit: Nicolina tamen læ-
 sententiæ adhuc infcia ad Maritum
 suum redire cunctabatur, Beatrix ve-
 ro, cum ab Archiducis Auftriaci Se-
 natu suis bonis & redditibus, relicta ei-
 dem duntaxat prolium suarum tutela,
 privata esset, in Monasterium Religio-
 sarum Virginum Visitationis apud
 Montes secessit, adjudicatis eidem an-
 nuis triginta librarum millibus: Caro-
 lus autem ab Hispanis captus Toletum
 abducebatur, hunc vero Nicolina ar-
 denter libertati, incassum licet, red-
 dere satagebat, tandem vero die vige-
 sima tertia Februarii Parisiis anno Do-
 mini millesimo sexcentesimo quinqu-
 gesimo septimo decessit, qua defuncta
 Gg 4 Bea-

Sæc. XVII. Beatrix matrimonium suum ratum haberi, impense a Carolo Duce petebat, qui necessariæ dispensationis ægre a Papa obtinendæ prætextu Beatricis vota diu elusit, demum vero cum eadem absens die decima sexta Maij anno Incarnationis Dominicæ millesimo sexcentesimo sexagesimo sexto Bisantii novo matrimonio se junxit, nunquam tamen cum illa vitæ societatem habuit; die enim decima octava Septembris anno hujus sæculi septuagesimo quinto septuaginta duos annos natus Alembaci in inferiore Palatinatu obiit.

§. VI.

Pater Cellotius librum suum de Hierarchia retractare compulsus.

*Argentre
Collect. Jud.
t. 3. p. 40.*

Eodem anno, quo Petrus de Marca Parisiensis Archiepiscopus contra Optati Galli librum, instigante Cardinale Richelio, suum tractatum *de concordia Sacerdotii & Imperii sive de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ* ediderat, apud Facultatem Parisinam denuntiabatur liber *de Hierarchia & Hierarchis* a Ludovico Cellotio Jesuita Rothomagi hoc anno typis vulgatus. Excerpebantur ex eodem libro, variæ propositiones, quas hic idem Pater declarare ac deum Parisiis die vigesima nona Maij revo-